

INARIJÄRVI-SYMPOSIUM 1990

Ivalo 27.-28.11.1990

Symposiumin avaus

Prof. Pekka Tuunainen, RKTL

"Säännöstelyä 50 vuotta, hoitoa 15 vuotta"

Inarijärvi on maailmanlaajuisesti merkittävä järvi siinä suhteessa, että se on ainoa näinkin pohjoinen suuri järvi, jolla harjoitetaan monipuolista kalataloudellista toimintaa.

Järveä alettiin säännöstellä voimatalouden tarpeisiin vuonna 1941. Marraskuun 27 pnä 1975 korkein hallinto-oikeus antoi päätöksen säännöstelyn aiheuttamien haittojen ja vahinkojen korvaamisesta sekä kalanhoitotoimenpiteistä. Samassa päätöksessä järven säännöstelijä eli Suomen valtio velvoitettiin myös korvaamaan Inarijärven sivuvesistöjen kalastukselle mahdollisesti aiheutunut vahinko, joka piti selvittää vuoden 1979 loppuun mennessä. Päätöksessä määriteltiin hoitotoimenpiteet, joiden toteuttaminen aloitettiin viivyttelämättä silloisen vesihallituksen ja RKTL:n yhteistyönä ja maa- ja metsätalousministeriön hyväksymien suunnitelmien mukaisesti. Samalla määrättiin myös hoidon tulosten seurantavelvoite, jota RKTL:n kalantutkimusosaston toimesta on sittemmin vuosittain toteutettu. Hoidon tuloksista kuullaan tässä tilaisuudessa useita esityksiä.

Oman lisäpanoksensa hoitotoimenpiteille on antanut vuonna 1983 Suomen ja Neuvostoliiton välillä solmittu sopimus Neuvostoliiton osallistumisesta Inarijärven kalakantojen hoitoon. Sopimuksen perusteella Inarin kunnan käyttöön on ohjautunut huomattavasti varoja mainittuun tarkoitukseen käytettäväksi. Neuvostoliitto on täten omalta osaltaan osallistumassa säännöstelyn aiheuttamien kalataloudellisten haittojen ja vahinkojen vähentämiseen. Neuvostoliiton osallistuminen perustuu Suomen ja Neuvostoliiton väliseen valtiosopimukseen.

Norja on toinen hyödyn saaja Inarijärven säännöstelystä. Suomen ja Norjan välillä ei ole vastaavaa valtiosopimusta kuin Suomen ja Neuvostoliiton välillä. Norjan, Suomen, Ruotsin ja Tanskan välisessä, vuonna 1974 solmitussa ympäristönsuojelusopimuksessa kuitenkin todetaan, että sopimusvaltiot ovat vastuussa myös toisen valtion alueella aiheutetuista ympäristöhaitoista. Neuvottelut Norjan osallistumisesta kalataloudellisten vahinkojen vähentämiseen ovat käynnissä, mutta Suomen kannalta katsoen, ne ovat edistyneet varsin hitaasti. Me tietenkin odotamme, että jokainen valtio vastaa tekemistään sopimuksista.

Suoritettavat kalataloudelliset hoitotoimenpiteet ovat tuntuvasti elvyttäneet kalastusta Inarijärvellä. Lohensukuisten petokalojen saaliit ovat jo nyt säännöstelyä edeltäneellä tasolla. Oman vielä merkittävämmän lisänsä kalastuksen elpymiseen on tuonut muikun kotiutuminen Inarijärveen. Sen sanotaan olevan peräisin 1950-luvulla Inarin kalanviljelylaitoksesta karanneista poikasista ja 1960-luvulla Ivalon Alajärveen suoritetuista istutuksista. Vahvistuvat muikkukannat ovat tarjonneet hyvät kehittymisedellytykset ammattikalastukselle, mutta ne ovat varmastikin myös osaltaan olleet myötävaikuttamassa taimen-, nieriä-, harmaanieriä- ja järvilohi-istutusten tuloksiin ja tätä kautta merkittävän virkistyskalastuksen kehittymiseen Inarijärvellä.

Inarijärvi muodostaa varsin ainutlaatuisen pohjoisen vesiekosysteemin, jota hyödynnetään tehokkaasti sekä voimataloudellisessa että kalataloudellisessa mielessä. Kalataloudellisessa mielessä sitä myös hoidetaan tehokkaasti ja hoito näyttää ainakin tämän päivän tietojen valossa hyvin tulokselliselta. Oman mielenkiintoisen lisänsä Inarijärven kalatalouteen tuovat jo toteutuneet ja vielä toteutumistaan odottavat kansainvälisiin sopimuksiin perustuvat kalanhoitoasiat.